

วิจารณ์หนังสือ

ให้คนตีปกรองบ้านเมือง: การเมืองวัฒนธรรมของชาวไทย. เขียนโดย ประจักษ์ ก้องกีรติ. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ฟ้าเดียวกัน, 2565.

บทวิจารณ์โดย ปิติพงศ์ บุญกาวิณ*

งานศึกษาการเมืองไทยร่วมสมัยที่กล่าวถึงความขัดแย้งและความรุนแรงในสังคม โดยเฉพาะกลุ่มขบวนการที่มีนามว่า คณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงปฏิรูปประเทศไทย (กปปส.) เป็นสิ่งที่ควรศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพราะขบวนการดังกล่าวได้สร้างผลกระทบที่ใหญ่หลวงให้กับสังคมไทย ขบวนการนี้จบลงด้วยการหาทางออกแบบไทยๆ นั่นก็คือ การรัฐประหารเมื่อปี 2557 ซึ่งก็ได้สร้างชนวนความขัดแย้งรอบใหม่ขึ้นมาอีก กระนั้น ขบวนการ กปปส. มีลักษณะเด่นที่น่าสนใจเพราะเป็นช่วงที่คำว่า “คนดี” ได้รับการกล่าวถึงซ้ำๆ แม้ว่าคำนี้ จะมีการพูดถึงมาอย่างยาวนานแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระราชดำรัสของรัชกาลที่ 9 ที่ว่า “ในบ้านเมืองนั้น มีทั้งคนดีและคนไม่ดี” การทำให้บ้านเมืองเรียบร้อยจึงต้องส่งเสริม “ให้คนดีได้ปกครองบ้านเมือง” พระราชดำรัสนี้เป็นที่คุ้นเคยด้วยเพราะได้กลายเป็นวาทกรรมสาธารณะที่อ้างอิงกันในระดับกว้าง ขบวนการ กปปส. ก็อ้างอิงตนเองว่าเป็นขบวนการของคนดีด้วยเช่นกัน

หนังสือ *ให้คนตีปกรองบ้านเมือง: การเมืองวัฒนธรรมของชาวไทย* ของ ประจักษ์ ก้องกีรติ ต้องการทำความเข้าใจทั้งในแง่ขบวนการเคลื่อนไหวกปปส. ชุดคุณค่า อุดมการณ์และชุดวาทกรรมที่ขบวนการนำมาใช้ ผู้เขียนหนังสือระบุว่า “ต้องการรื้อถอนมายาคติ ‘การเมืองของคนดี’ และแนวคิดที่ว่าด้วย ‘ให้คนดีปกครองบ้านเมือง’ ซึ่งครอบงำสังคมไทยมาอย่างยาวนาน” ด้วยเหตุว่าแนวคิดเรื่องคนดีเป็นแนวคิดที่ “น่ากลัว” เพราะดูเหมือนเป็นแนวคิดที่ “ไม่มีพิษภัย” เป็นแนวคิดที่ไม่ต้องตั้งคำถาม การปกครองด้วยคนดีจำนวนน้อยที่มีคุณธรรมสูงส่งเพื่อปกครองและกำจัดคนชั่วคนเลวที่มีจำนวนมากในสังคมนั้นดูราวกับเป็นเรื่องธรรมชาติที่ไร้คำถาม ผู้เขียนหนังสือเล่มนี้ชวนเราคิดทบทวนและตั้งคำถามเกี่ยวกับวาทกรรมครอบงำและการนำวาทกรรมไปใช้ในการเคลื่อนไหวในขบวนการทางการเมือง

* นักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

อันที่จริงแล้ว คำนำเสนอของหนังสือเล่มนี้โดยธงชัย วินิจจะกุล ได้ชี้ให้เห็นลักษณะด้านกลับของวาทกรรมคนดีว่า ปัญหาของสังคมไทยไม่ใช่การขาดแคลนคนดีมาปกครองบ้านเมือง แต่ที่สังคมมีปัญหาอย่างยาวนานก็เพราะสังคมไทยอยู่ใต้อำนาจของคนดีมาโดยตลอดต่างหาก เหล่าคนดีจึงเสพติดจนคลั่งไคล้ว่าคนดีจะปกครองตลอดไป เมื่อสิ่งที่เสพติดมาอย่างยาวนานกำลังจะหมดไป สังคมไทยเริ่มมีความเปลี่ยนแปลง เหล่าคนดีนั้นแหละจึงรู้สึกตระหนกจนเกิดสภาวะ “ลงแดง” จนเผยให้เห็นความอำมหิต หรือความรุนแรงในนามความดีที่ปรากฏตัวขึ้นมานั่นเอง

หนังสือมีเนื้อหาทั้งหมด 5 บท สำหรับบทแรก จาก 6 ตุลาคม ถึงการ “ปฏิวัติคนหวัด” ศิลธรรม ความรุนแรง และการเมืองของความไม่เสมอภาค ได้ทำความเข้าใจการเคลื่อนไหวของขบวนการ กบปส. ซึ่งได้มีการกล่าวถึงเหตุการณ์เดือนตุลาคม 2516 และตุลาคม 2519 เทียบเคียงไปด้วย โดยกล่าวถึงคำให้สัมภาษณ์อันเลื่องลือของ กิตติวุฑฒ โภคิน ที่เคยลงตีพิมพ์ในนิตยสาร *จุดรัศ* ความว่า “อันนั้นเอาตมาก็เห็นว่า ควรจะทำ คนไทยแม้จะนับถือพุทธก็ควรจะทำ แต่ก็ไม่ใช่ถือว่าเป็นการฆ่าคน เพราะว่าใครก็ตามที่ทำลายชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มันไม่ใช่คนสมบูรณ์ คือ ต้องตั้งใจ เราไม่ได้ฆ่าคนแต่ฆ่ามาร ซึ่งเป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน” ข้อความนี้ยืนยันว่าศาสนามีส่วนในการลดทอนความเป็นมนุษย์ สร้างความชอบธรรมในการฆ่ามนุษย์ด้วยกันได้ จากนั้นได้อภิปรายต่อด้วยคำปราศรัยของสุเทพ เทือกสุบรรณ บนเวทีราชดำเนิน ความว่า “เมื่อไหร่ก็ตามที่พวกมันไม่ถูกใจ ไม่ได้ตั้งใจ มันก็จะก่อเหตุร้ายยุยง ปลุกปั่นล้างสมองคน ให้มาก่อนเหตุที่ทำให้ประเทศไทยและแผ่นดินไทยต้องลุกเป็นไฟเหมือนที่มันเคยทำมาแล้ว [...] ปลอ่ยพวกมันอยู่ต่อไปไม่ได้แม้แต่วันเดียว ต้องขจัดให้หมดแผ่นดินไทย” ผู้เขียนได้ปูทางในการทำความเข้าใจลักษณะร่วมสำคัญของทั้งสองเหตุการณ์ แม้จะเป็นเหตุการณ์ที่ห่างกันกว่า 40 ปี การนำทั้งสองประโยคข้างต้นนี้มาเทียบเคียงกันจึงช่วยให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจพร้อมทั้งช่วยยืนยันถึงการสืบทอดของวัฒนธรรมดังกล่าวในสังคมไทย

ในส่วนต่อมา ผู้เขียนมองเห็นความคล้ายคลึงในแง่ของรูปแบบการเคลื่อนไหวระหว่างขบวนการ กบปส. กับกลุ่มนวพล กระทั่งแดง และลูกเสือชาวบ้าน ที่เน้นปะทะขัดขวางการเมืองแบบปกติ แต่ก็มีแตกต่างกันในสองประเด็น ประการแรก กบปส. ไม่ได้ถูกสนับสนุนจากรัฐโดยตรง แต่ได้รับการสนับสนุนจากชนชั้นนำในประเทศที่เรียกว่า “รัฐเร้นลึก” จึงมีความแตกต่างจากกลุ่มนวพล กระทั่งแดง และลูกเสือชาวบ้านที่เป็นขบวนการจัดตั้งโดยรัฐ เมื่อภายหลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 จบลง กลุ่มเหล่านี้ก็ถูกลดบทบาทลงไปเมื่อรัฐมองว่าพวกเขาหมดหน้าที่ สำหรับ กบปส. แล้ว พวกเขายังคงมีอิสระในการผลักดันข้อเรียกร้องแม้ว่าจะไม่

สอดคล้องกับทิศทางของชนชั้นนำก็ตาม ประการที่สอง เป้าหมายของการต่อสู้ กปปส. ไม่เพียงแต่ต้องการลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์เพื่อกำจัดฝ่ายศัตรู แต่ไปไกลถึงการต่อต้านระบอบประชาธิปไตย เพราะเข้าขัดขวางการเลือกตั้งซึ่งเป็นสิทธิพื้นฐาน อีกทั้งยังได้ใช้การเมืองศีลธรรมที่อวดอ้างตนว่าเป็น “คนดี” ในขณะที่ใช้ความรุนแรงต่อฝ่ายตรงข้ามได้ ผู้เขียนเห็นว่า ขบวนการ กปปส. ไม่สามารถมองผ่านกรอบการชุมนุมต่อต้านแบบสันติวิธีได้ แต่เสนอผ่านกรอบขบวนการอารยะ ผู้เขียนได้ศึกษาการสร้างอัตลักษณ์ ปรากฏการณ์ความรุนแรง และผลกระทบเชิงลบที่มีต่อระบอบประชาธิปไตย ผ่านกรอบทฤษฎีที่ประกอบด้วย 3 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดเรื่องพื้นที่ความรับผิดชอบทางศีลธรรมและการลดทอนความเป็นมนุษย์ ความรุนแรงเชิงศีลธรรม และขบวนการอารยะและอนารยะ เพื่ออธิบายการเคลื่อนไหวของ กปปส.

บทที่ 2 “รักประชาธิปไตย ต้องไม่ไปเลือกตั้ง”: การต่อต้านกฎหมายนิรโทษกรรม การขัดขวางการเลือกตั้ง และการขับไล่รัฐบาล ให้ภาพลำดับเหตุการณ์และที่มาของความขัดแย้งทางการเมืองและเรื่องราวการเดินทางตั้งแต่ต้นจนจบของ กปปส. รวมไปถึงการใช้ความรุนแรงของ กปปส. บทนี้อธิบายตั้งแต่การ “นิรโทษกรรมเหมาเข่ง” และ “แก้ไขร่างรัฐธรรมนูญ” ซึ่งเป็นประเด็นพิพาทใหญ่ที่ทำให้สุเทพ เทือกสุบรรณ นำฝูงชนมาชุมนุมเพื่อต่อต้านรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร จนกระทั่งการชัตดาวน์ระบอบประชาธิปไตยโดยวิธีการออกไปขัดขวางการเลือกตั้ง และยังเป็นสาเหตุในการสร้างเงื่อนไขให้กลุ่มนายทหารทำการรัฐประหารเพื่อยึดอำนาจในที่สุด บทนี้อธิบายไล่เรียงลำดับเหตุการณ์โดยละเอียดว่ามีสิ่งใดเกิดขึ้นบ้างในเหตุการณ์ขัดขวางการเลือกตั้ง จำนวนผู้เสียชีวิตในแต่ละวัน อธิบายสถานการณ์การเมืองในขณะนั้นพร้อมกับความรุนแรงบนภาคพื้นถนน ในแง่ของตัวละครที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในวิกฤตการเมืองช่วงปี 2556-2557 นั้นสังคมไทยเผชิญกับรูปแบบความรุนแรงที่ซับซ้อนเนื่องจาก ทั้ง กปปส. เจ้าหน้าที่รัฐ และชายชุดดำ ล้วนแล้วมุ่งก่อความรุนแรงด้วยกัน สิ่งที่เกิดขึ้นก็คือ ความรุนแรงในครั้งนี้มีผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงต้องสูญเสียจำนวนมาก สภาวะสังคมอนาธิปไตยเช่นนี้ไม่ได้เกิดขึ้นเพียงเพราะฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแต่เป็นผลของปฏิสัมพันธ์ที่ต่างฝ่ายต่างรับส่งกันไปมา รวมถึงสถาบันและองค์กรทางการเมืองในการทำหน้าที่เป็นกลไกยุติความขัดแย้งอย่างสันตินั้นล้มเหลว การแก้ไขปัญหาจึงอยู่บนท้องถนนไม่ใช่ในระบอบ

บทที่ 3 สงครามของ “คนดี”: การลดทอนความเป็นมนุษย์ และความรุนแรงเชิงศีลธรรม กล่าวถึงวิเคราะห์ “การเมืองของคนดี” ถ้าหากบทที่ 2 คือ “บันทึกพหุติกรรม” ของขบวนการ บทนี้ก็เปรียบได้กับ “บันทึกวาทกรรม” ของการอวดอ้างเชิงศีลธรรมความเป็นคนดีเพื่อใช้ในทางการเมือง ผู้เขียนได้รวบรวมคำปราศรัย, ป้ายผ้า, โปสเตอร์, เพลง, ฉากหลังเวที,

ข้อความบนเครื่องแต่งกาย และเครื่องประดับ, สื่อส่วนบุคคล, โซเชียลมีเดีย, แดงการณของ กปปส. จากหนังสือพิมพ์และนิตยสารที่สนับสนุน กปปส. ประเด็นที่สำคัญในบทนี้เกี่ยวข้องกับ เรื่องของการลดทอนความเป็นมนุษย์ และความรุนแรงเชิงศีลธรรม กล่าวคือ กปปส. ได้สร้าง อัตลักษณ์ให้กับชั่วคราวข้ามเพื่อลดทอนความเป็นมนุษย์ และสร้างอัตลักษณ์ที่สูงส่งให้แก่ตนเอง โดยอาศัยหลักความเชื่อทางศาสนา ศีลธรรม ความดีเข้ามารับรองการกระทำของพวกตนเอง เรียกตนเองว่าคนมีศีล มีธรรมะ พวกอีกฝ่ายไร้คุณธรรม เลวแถมยังชั่ว ความรุนแรงเช่นนี้มีความ น่ากลัวกว่าความรุนแรงแบบทั่วไป ผู้เขียนอธิบายว่า เมื่อความขัดแย้งทางการเมืองเป็นเรื่องของ สงครามระหว่างธรรมะต่อสู้กับอธรรม มองการเมืองแบบชาวตำว่ามีฝ่ายที่ถูกต้องสูงส่งกว่า ดังนั้นจึงมีสิทธิอำนาจในการปกครอง และฝ่ายที่ชั่วร้ายสมควรต้องถูกกีดกันออกไปจากการมี อำนาจทางการเมือง การเมืองแบบนี้จะไม่เปิดช่องให้กับการประนีประนอมและต่อรองเพื่อ หาทางออกในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ นอกจากนี้ กรณีการใช้ความรุนแรงอย่างเปิดเผยอย่าง มือปืนป๊อปปอร์นได้ถูกทำให้เป็นสินค้าผ่านการผลิตเสื้อยืด แก้วน้ำ ถุงผ้า การสร้างความบันเทิง และสินค้าจากความรุนแรงเป็นลักษณะเด่นที่แตกต่างจากขบวนการก่อนหน้า

บทที่ 4 “การปฏิวัติในทวิต”: อนุรักษนิยมและการเมืองของความไม่เสมอภาค ได้ วิเคราะห์การใช้วาทกรรมสันตือหิงสาและอนุรักษนิยมที่ กปปส. กล่าวอ้าง ผู้เขียนชี้ว่า ขบวนการ กปปส. เป็นการต่อสู้แบบอนุรักษนิยมเพราะได้ต่อต้านแนวทางแก้ไขปัญหาด้านสันติวิธี รวมถึงได้ต่อต้านกลไกพื้นฐานของสังคมประชาธิปไตยด้วยการขัดขวางการเลือกตั้ง สิ่งนี้ เป็นปรากฏการณ์ใหม่ของสังคมไทย เพราะขบวนการได้ปฏิเสธหลักการพื้นฐานที่สุดของสังคม คือ หลักความเท่าเทียมทางการเมืองที่สะท้อนผ่านหลักการหนึ่งคนหนึ่งเสียง ในแง่นี้จึงสะท้อน ให้เห็นถึงแนวคิดที่ต่อต้านความเสมอภาคทางการเมืองที่ตกทอดมาจากอดีตอย่างยาวนาน เมื่อ พิจารณาคำกล่าวของขบวนการ กปปส. จะพบว่าทฤษฎีที่มองคู่ตรงข้ามว่าเป็นพวกไร้การศึกษา โง่ บ้านนอก ยากจน รวมถึงคิดว่าเป็นพวกไม่มีปัญญาหากพอที่สมควรจะมีสิทธิเลือกตั้งได้ แนวคิดที่เห็นคนไม่เท่ากันเช่นนี้แพร่หลายในขบวนการ กปปส. ผู้วิจารณ์เห็นว่าขบวนการ กปปส. มีแนวความคิดที่มาจากวัฒนธรรมสมบูรณาญาสิทธิราชย์ วัฒนธรรมของชนชั้นนำเดิม ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองพ.ศ.2475 ได้ตกทอดและผสมกลมกลืนในวาทกรรมของ ขบวนการ กปปส. อย่างเข้มข้น

บทที่ 5 *มรดกของนทวิต* ซึ่งเป็นบทสรุปเพื่อนำเสนอว่า กปปส. มีลักษณะอุดมการณ์ อย่างไร ผู้เขียนได้พบข้อจำกัดในการอธิบายขบวนการนี้ว่าเป็นเสรีนิยม อนุรักษ์นิยม หรือ กษัตริย์นิยม ซึ่งได้เสนอกรอบที่ช่วยทำความเข้าใจขบวนการ กปปส. ได้ดีกว่า นั่นคือ กรอบ

อัตลักษณ์ร่วมทางการเมือง อัตลักษณ์ที่ กปปส. สร้างขึ้นมาคือการอธิบายว่าตนเป็นคนดีมีคุณธรรมสูงส่งกว่าคนอื่นในสังคม และสร้างอัตลักษณ์ให้แก่คู่ตรงข้ามให้เป็นพวกชั่วและต่ำช้า ผู้เขียนยังได้ชี้ให้เห็น “มรดกของนกหวีด” สามประการคือ ประการแรก การสร้างเงื่อนไขให้การรัฐประหารผ่านการเมืองแบบอนาธิปไตย ประการที่สอง การเผยแพร่ว่าททกรรมต่อต้านประชาธิปไตยและส่งเสริมการเมืองของชนชั้นนำ และประการสุดท้าย การส่งเสริมแนวคิดชาตินิยมแบบกีดกันและวัฒนธรรมแบบอำนาจนิยม

สำหรับในส่วนของเนื้อหาของหนังสือเล่มนี้ได้เรียบเรียงอย่างเป็นระบบ เข้าใจง่าย มีการอ้างอิงครบถ้วนสมบูรณ์ มีรูปแบบการนำเสนอที่ครอบคลุม มีการใช้ข้อมูลโดยหยิบยกคำปราศรัย อธิบายคำศัพท์สำคัญ รูปภาพประกอบ และตาราง เป็นหนังสือคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับการเมืองร่วมสมัยที่ต้องอ่านเล่มหนึ่ง

เนื้อหาที่ผู้วิจารณ์อยากเห็นเพิ่มเติมก็คือ การศึกษากลุ่มปลุกย่อยในขบวนการ กปปส. ก็น่าจะช่วยเพิ่มความเข้าใจบทบาทของฝ่ายขวาไทยที่มีต่อสังคมไทยได้มากยิ่งขึ้นไป รวมถึงจะดูน่าสนใจหากมีการขยายผลการเสียชีวิต การสูญเสีย และเหยื่อจากความรุนแรง เพื่อช่วยขับเคลื่อนกลไกความยุติธรรมให้แก่ผู้เสียชีวิตและเหยื่อจากความรุนแรง หากมีแหล่งข้อมูลที่มาจากผู้ที่เคยมีส่วนร่วมในครั้งเหตุการณ์ความรุนแรง อาทิ การสัมภาษณ์แกนนำหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือผู้คนในพื้นที่ความรุนแรงในขณะนั้น จะเป็นสิ่งที่น่าสนใจยิ่ง

หนังสือเล่มนี้ได้วาดภาพให้เห็นอย่างเด็ดชัดก็คือ วาทกรรม “คนดี” ที่กล่าวอ้างถึงสิ่งที่ดีในด้านต่างๆ นั้นเป็นสิ่งที่ตรงข้าม ผู้เขียนได้เสนอให้เห็นภาพว่า “การเมืองของคนดี” คือสิ่งที่ทำให้ระบอบประชาธิปไตยพังทลายโดยแท้จริง ดังนั้นแล้ว ผู้วิจารณ์มองว่าหนังสือเล่มนี้เปรียบเสมือนค้อนที่ใช้ทุบเปลือกของวาทกรรม “คนดี” ซึ่งเป็นคุณค่าทางวัฒนธรรมที่ยังไม่หลุดพ้นความคิดของชนชั้นนำในอดีต ผู้วิจารณ์มีความมุ่งหวังว่าสังคมและการเมืองไทยจะค่อยๆ ทอดทิ้งแนวคิดเรื่องความไม่เสมอภาคให้หมดไปได้ ด้วยเห็นว่าแนวความคิดดังกล่าวไม่ใช่มรดกวัฒนธรรมที่สมควรแก่การสืบทอดใดๆ หนังสือเล่มนี้ได้ทำหน้าที่ในการเผยให้เห็นถึงความอัปยศของคุณค่าที่คนดีวาดอ้าง ในปัจจุบันมีการใช้คำที่เสียดสีอย่างคำว่า “คนดียี่” เป็นคำที่สื่อให้เห็นถึงนัยความหมายด้านตรงข้าม คนดีอาจไม่ใช่คนดีจริงๆ เป็นพวกมือถือสากปากถือศีล การสร้างวาทกรรมตอบโต้เช่นนี้นับได้ว่าเป็นการเสื่อมถอยของวาทกรรมคนดี การเคลื่อนไหวด้วยอัตลักษณ์ทางการเมืองคนดีก็จะไม่ใช่เรื่องที่พึงประสงค์อีกต่อไป การอวดอ้างว่าตนเป็นคนดีก็จะเต็มไปด้วยข้อสงสัย

นอกจากนี้แล้ว หนังสือเล่มนี้เน้นไปที่การวิเคราะห์ลักษณะอุดมการณ์และคุณค่าเบื้องหลังของขบวนการเป็นหลัก การเน้นเช่นนี้จำเป็นที่จะมองอุดมการณ์คุณค่าเป็นภาพใหญ่ ภาพเดียวเพื่อเอกภาพในการวิเคราะห์ ในแง่นี้จึงเสมือนเป็นการให้ภาพไปว่า ผู้เข้าร่วมขบวนการมีความเชื่อทางอุดมการณ์ที่เท่ากันเป็นปึกแผ่น อย่างไรก็ตาม ผู้วิจารณ์เห็นว่าถ้าหากจะเน้นทำความเข้าใจความแตกต่างหลากหลายของขบวนการแล้วนั้น เราก็มีวิธีการแบบอื่นในการทำความเข้าใจด้วยเช่นกัน ความเข้มข้นทางอุดมการณ์ของผู้เข้าร่วมขบวนการนั้นอาจมีหลายระดับ ซึ่งก็อาจนับได้ว่าเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นกับทุกขบวนการก็ได้ งานศึกษาหนึ่งเกี่ยวกับขบวนการ กปปส. เช่นกัน เรื่อง *ชาวสุดขั้ว: ระบอบคนดีกับการเมืองยุคประชาธิปไตยกลับหลังหัน* โดย วสุชน รัชชประสาโท (2566) ซึ่งกล่าวถึงกลุ่ม “อนุรักษ์นิยมสุดขั้ว” เพื่อต่อต้านทักษิณ ชินวัตรตั้งแต่ครั้งการเมืองปี 2548-9 จนกระทั่งถึงกรณีขบวนการ กปปส. เมื่อปี 2557 ในขบวนการชาวเหล่านี้มีกระบวนทัศน์อนุรักษ์นิยมหลายระดับความเข้มข้น มีการรวมตัวของกลุ่มย่อยซึ่งมีแนวทางเป็นของตนเอง ซึ่งอาจเกิดความขัดแย้งรวมไปถึงการแข่งขันกันในการเป็นตัวแสดงหลักเพื่อต้องการผลักดันข้อเรียกร้องของตนเองภายใต้ขบวนการใหญ่ และในแง่นี้ ฝ่ายขวาที่ยึดแนวทางสุดขั้วยิ่งกว่ามักเข้าช่วงชิงการนำ การทำความเข้าใจเฉดของขบวนการนี้ก็พอจะช่วยให้เราเข้าใจระดับความเข้มข้นที่ผูกติดกับขบวนการและคุณค่าอุดมการณ์ ในแง่นี้ทำให้เราพอจะเข้าใจได้ว่าบ้างว่าผู้ร่วมขบวนการ กปปส. หลายคน (ที่อาจไปร่วมตามกระแส) สามารถเปลี่ยนกระบวนทัศน์ได้เร็วกว่าคนอื่น ๆ ได้ แม้ว่าคำอธิบายนี้จะไม่สามารถนำไปใช้ได้กับทุกกรณี แต่ถ้าเรามองว่า มวลชนผู้เข้าร่วมขบวนการนั้นมีสาเหตุอันหลากหลายและความคิดที่เข้มข้นหลายระดับ ในแง่นี้ เราจึงจะได้เห็นทั้งกลุ่มที่ยึดมั่นในกระบวนทัศน์ดั้งเดิมไปจนถึงการเปลี่ยนชั่วสลับข้างโดยเฉพาะเมื่อมีการเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหญ่เมื่อเข้าสู่รัชกาลใหม่

ผู้วิจารณ์เห็นว่าสถานการณ์ทางการเมืองได้วิวัฒน์เปลี่ยนแปลงไปมากขึ้นเรื่อยๆ ตัวอย่างกรณีต่างๆ ที่น่าสนใจ เช่น สลิ้ม, สลิ้มเฟส 2, สลิ้มกลับใจ, นาย/นางแบก, โหวตเตอร์ของพรรคประชาธิปัตย์ที่กลายเป็นด้อมสั้ม, พัฒนาการและบทบาทของผู้ที่เคยเคลื่อนไหวในเหตุการณ์ความรุนแรง, การกลับบ้านของ ทักษิณ ชินวัตร, ทรบัตต์สัตย์ (การจัดตั้งรัฐบาลข้ามขั้วของพรรคเพื่อไทย), วาทกรรมคนดีในสถานการณ์ปัจจุบัน และความเชื่อมั่นในสถาบันกษัตริย์และศาสนาที่ลดลง และกรณี “นางแบก” จากท่าทีของลักขณา ปันวิชัย (หรือที่รู้จักกันในนามปากกา “คำผง”) นักเขียนและสื่อมวลชน ภายหลังการจัดตั้งรัฐบาลข้ามขั้วของพรรคเพื่อไทย ประเด็นเหล่านี้ล้วนเป็นประเด็นใหม่ที่ผู้วิจารณ์ชวนให้มีการสนใจศึกษา

โดยสรุปแล้ว หนังสือ *ให้คนดีปกครองบ้านเมือง: การเมืองวัฒนธรรมของชาวไทย* ของ ประจักษ์ ก้องกีรติ เป็นหนังสือที่ช่วยรื้อถอนมายาคติว่าททกรรม “คนดี” รวมถึงทำความเข้าใจ และวิพากษ์ที่ครั้งหนึ่งผู้คนมากมายโดยเฉพาะคนเมืองกรุงได้เข้าร่วมขบวนการที่มีการต่อต้าน ประชาชาติปไตยอย่างถึงรากมากที่สุดครั้งหนึ่ง แม้สถานการณ์ทางการเมืองจะเปลี่ยนไปมาก แล้วก็ตาม แต่เราก็ไม่อาจรู้ได้ว่า เราอาจจะต้องเปิดอ่านหนังสือเล่มนี้มาอ่านอีกครั้งเมื่อ ขบวนการฝ่ายขวา (ซึ่งอาจมีนวัตกรรมใหม่ๆ) ปรากฏตัวขึ้นอีกก็ได้